

Χωρίς Ὑποσημειώσεις

Σχολιασμός Γεγονότων

(1995-2015)

Ἡ Παναγία στήν έντατική!

Ὁ χῶρος τῆς μονάδας έντατικῆς θεραπείας εἶναι ένας χῶρος πού γίνεται ἀγώνας έντατικός έναντίον τοῦ θανάτου. Οἱ γιατροί καί τό νοσηλευτικό προσωπικό παλεύουν μέ τόν θάνατο, ὁ ὁποῖος διεκδικεῖ τόν ἀσθενῆ, ἀλλά καί ὁ ἀσθενής βρίσκεται σέ δύσκολη κατάσταση. Μπροστά του βλέπει τόν θάνατο νά ἔρχεται, καί αὐτό τοῦ αὐξάνει τήν στενοχώρια, συγχρόνως εἶναι μόνος του, χωρίς τήν ὑπαρξη τῶν ἀγαπημένων του ἀνθρώπων, τούς ὁποίους βλέπει ἐλάχιστα λεπτά τῆς ὥρας. Τότε βρίσκεται ἀπέναντι στά μεγάλα ἐρωτήματα τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς, ἀλλά ἐμφανίζονται καί οἱ τύψεις ἀπό γεγονότα τοῦ παρελθόντος.

Στόν θάλαμο έντατικῆς θεραπείας ὑπάρχει έντονο ένδιαφέρον γιά τήν υγεία τοῦ σώματος καί τήν διαφυγή τοῦ θανάτου, ἀλλά δέν ὑπάρχει παράλληλο ένδιαφέρον γιά τά ἐσωτερικά ὑπαρξιακά ἐρωτήματα καί τίς πνευματικές ἀνησυχίες τοῦ ἀσθενοῦς. Δηλαδή, ὁ Κληρικός δύσκολα μπορεῖ νά ἐξασκήση τήν ποιμαντική του διακονία στόν θάλαμο έντατικῆς θεραπείας. Ἐτσι, ὁ ἀσθενής μόνος του πρέπει νά ἀνανήψη πνευματικά, νά δεχθῆ τίς ἐπισκέψεις τῆς θείας Χάριτος, ἀνάλογα μέ τίς προηγούμενες ἐσωτερικές του καταστάσεις.

Στό διαδίκτυο βρῆκα ἕνα κείμενο τοῦ πρώην Εἰσαγγελικοῦ Λειτουργοῦ Εὐάγγελου Κρουσταλάκη, πού ἔφθασε μέχρι καί τήν θέση τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου, μέ τίς νομικές του γνώσεις, ἀλλά καί τό ἦθος του. Ὁ ἴδιος περιγράφει τήν ἐμπειρία του ἀπό τήν μονάδα έντατικῆς θεραπείας στήν

όποια βρέθηκε μετά από μια σοβαρή χειρουργική επέμβαση. Γράφει για τό «έντονο συναίσθημα απομόνωσης», για τήν «αΐσθηση τής ἐγκατάλειψης, «τίς ἀτέλειωτες ὥρες τής μοναξιᾶς», τίς πολλές σκέψεις πού «κατακλύζουν τό μυαλό τοῦ ἀνθρώπου», καί πού ταλανίζουν τήν ψυχή του. Στήν ἀρχή τόν βοήθησαν οἱ ὁμορφες ἀναμνήσεις «ἀπό τά προηγούμενα χρόνια», ἀλλά πάλι τόν κατέκλυσε «τό συναίσθημα τής μοναξιᾶς καί τής ἐγκαταλείψεως». Καί στήν συνέχεια γράφει:

«Ὅπως ἤμουν ξαπλωμένος στό κρεβάτι, κοιτάζοντας σχεδόν πάντοτε τό ταβάνι τοῦ δωματίου, ἄρχισα νά περιφέρω τό βλέμμα μου γύρω-τριγύρω. Καί ξαφνικά ἀνακάλυψα στόν ἀπέναντι τοῖχο, στήν ἐπάνω ἀριστερή γωνία του, μιᾶ εἰκόνα τής Παναγίας πού στήν ἀγκαλιά της κρατοῦσε τόν Χριστό. Κάποιος καλός ἄνθρωπος τήν εἶχε τοποθετήσει ἐκεῖ. Ἀπό τήν στιγμή αὐτή ἡ Παναγία μας ἔγινε ἡ συντροφιά μου. Αὐτή ἡ ἀπλή εἰκόνα, πού δέν εἶχε ἰδιαίτερη καλλιτεχνική ἀξία, ἦταν μιᾶ πόρτα πού μέ ὀδήγησε κοντά στήν Παναγία. Κατανόησα καλύτερα τότε τί πάει νά πεῖ ὅτι «ἡ τιμή τής εἰκόνας ἐπί τό πρωτότυπον διαβαίνει», ὅπως λένε οἱ Πατέρες τής Ἐκκλησίας μας.

Συναισθήματα, σκέψεις, ἀγωνίες μοῦ ἔγιναν ἀντικείμενο ἐκμυστηρεύσεών μου στήν Παναγία. Ἐκείνη φαινόταν πώς μέ ἄκουε. Φυσικά δέν μοῦ μιλοῦσε, ἔδειχνε ὅμως ὅτι κατανοοῦσε τήν ἀγωνία μου. Ἔτσι, μιᾶ ἀτμόσφαιρα γαλήνης καί ἡρεμίας ἐπικράτησε σιγά-σιγά καί ἀνεπαίσθητα στήν τρικυμισμένη ψυχή μου. Οἱ ἀτέλειωτες ὥρες τής παραμονῆς μου στήν ἐντατική ἔπαψαν νά εἶναι ἐφιαλτικές. Εἶχα τήν αΐσθηση πώς κάποιος, πού μέ ἀγαποῦσε πολύ, βρισκόταν δίπλα μου. Ἐνωθθα τό ζεστό χᾶδι, ἀπό τό χέρι ἑνός δικοῦ μου ἀνθρώπου, στό ξερό καί φλεγόμενο ἀπό τόν πυρετό μέτωπό μου».

Αὐτό τό περιστατικό δείχνει πόσο σημαντικό ρόλο παί-

ζει στην ζωή μας ή Παναγία, ιδίως αν κανείς είχε παρόμοιες εμπειρίες προηγουμένως. Έπειτα, δείχνει την μεγάλη αξία των εικόνων, των εκκλησιαστικῶν συμβόλων πού μπορούν να βοηθήσουν τόν άνθρωπο σέ στιγμές πού εἶναι ἀδύνατη ἄλλη ἀνθρώπινη βοήθεια. Σέ κάποιο σημείο τοῦ ἄρθρου του ὁ Εὐάγγελος Κρουσταλάκης γράφει:

«Οἱ ἀναμνήσεις αὐτές, ἀλλά ιδιαίτερα ἡ ἐμπειρία μου ἀπό τήν Παναγία τῆς ἐντατικῆς, αἰσθάνομαι πώς μέ ἔχουν συνδέσει στενά μέ τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἔτσι τώρα μπορῶ νά νιώσω καλύτερα γιατί τόσο πολλοί ἄνθρωποι, σέ δύσκολες στιγμές τῆς ζωῆς τους, στήν Παναγία προσφεύγουν καί αὐτήν ἐπικαλοῦνται, προσευχόμενοι μπροστά στήν εἰκόνα της».

Ἡ Παναγία ἐπεμβαίνει στίς πιό δύσκολες στιγμές τῆς ζωῆς μας, ἀρκεῖ νά ζητήσουμε τήν βοήθειά Της.

***

Ἡ μάστιγα τοῦ 21^{ου} αἰῶνος

Ἡ κατάθλιψη εἶναι μιά ἀσθένεια τῆς ἐποχῆς μας καί, ὅπως ὑποστηρίζεται, θά εἶναι ἡ μάστιγα τοῦ 21^{ου} αἰῶνα καί μάλιστα ἐπώδυνη.

Ἐπάρχει διαφορά μεταξύ θλίψεως καί καταθλίψεως. Θλίψη εἶναι ἡ ἄσχημη ψυχολογική διάθεση, ἡ δυσφορία, ὁ φόβος καί ἡ ἐνοχή, πού προκαλοῦνται ἀπό κάποιο χωρισμό ἢ τήν ἀπώλεια ἑνός ἀγαπητοῦ ἀνθρώπου, ἀπό κάποιο προσωπικό, οἰκογενειακό καί κοινωνικό γεγονός. Ὡς κατάθλιψη, ἀπό ψυχιατρικῆς πλευρᾶς, χαρακτηρίζεται μιά μονιμότερη κατάσταση πού δείχνει μιά μεγάλη διαταραχή στόν ἐσωτερικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία δημιουργεῖ πολλά σωματικά συμπτώματα, ὅπως δυσκολία στόν ὕπνο, ἀνορεξία, ἀδιαφορία γιά τήν ζωή, αἰσθηση κόπωσης, ἀπώλεια δυνάμεων, ἀνη-

συχία, άπαισιοδοξία, άπόγνωση, κλπ.

Τέτοιες καταθλιπτικές καταστάσεις συναντᾶμε πολύ συχνά σέ ανθρώπους τῆς έποχῆς μας. Τά αίτια τῆς νόσου αὐτῆς εἶναι πολυπαραγοντικά, δηλαδή όφείλονται σέ βιολογικούς μηχανισμούς, σέ γενετικές προδιαθέσεις, στήν πίεση καί τό άγχος, στίς άτομικές ένοχές καί τίς τύψεις τῆς συνειδήσεως, κλπ. Άκόμη, ἡ έλλειψη νοήματος γιά τήν ζωή καί ἡ προχωρημένη ἡλικία δημιουργοῦν έντονες καταθλιπτικές καταστάσεις, πού θεραπεύονται καί μέ φαρμακευτική άγωγή, κυρίως όμως μέ τήν άλλαγή στάσης ζωῆς, μέ τό νά άποκτήση ὁ άνθρωπος νόημα ζωῆς καί σέ αὐτό βοηθᾶ πολύ ἡ πίστη στόν Θεό καί ἡ ὅλη εκκλησιαστική ζωή.

Νεώτερες έρευνες έδειξαν ὅτι ἡ κατάθλιψη θά εἶναι μάλιστα τῆς έποχῆς μας. Άπό τήν κατάθλιψη σήμερα προσβάλλονται οἱ έπώνυμοι καί ισχυροί άνδρες καί γυναίκες. «Διάσημοι συγγραφείς, ζωγράφοι, πολιτικοί, ἡθοποιοί καί τραγουδιστές έχουν κατά καιρούς άναμετρηθεῖ μαζί της». Ἡ κατάθλιψη δέν κάνει διακρίσεις καί κτυπᾶ έξίσου έπώνυμους καί άνώνυμους. «Άπό τήν μάλιστα δέν έχουν ξεφύγει οὔτε διάσημοι κωμικοί».

Εἶναι τρομερό νά σκέπτεται κανείς ὅτι ὅλοι αὐτοί πού έξασκοῦν έναν δημιουργικό ρόλο –καί κατά βάση ἡ δημιουργία εἶναι αντίθετη μέ τήν κατάθλιψη– νά πάσχουν άπό αὐτήν τήν νόσο. Καί τό εκπληκτικότερο εἶναι τό νά ύποφέρουν άπό τήν κατάθλιψη καί οἱ κωμικοί ἡθοποιοί πού προκαλοῦν τό γέλιο στους άλλους ἢ καί εκείνοι πού ψυχαγωγοῦν τό ευρύ κοινό. Καί διερωτᾶται κανείς: Πῶς εἶναι δυνατόν νά προκαλῆ κανείς γέλιο στους άλλους καί ὁ ἴδιος νά πάσχη άπό κατάθλιψη, ἢ παρά τό γέλιο πού προκαλεῖ στους άλλους νά ὀδηγῆται ὁ ἴδιος στήν κατάθλιψη;

Φαίνεται ὅτι, ὅταν κανείς ἔχη έναν κακό ψυχολογικό κόσ-

σμο, αυτό εκδηλώνεται με σπασμωδικές εξωτερικά κινήσεις και με διάφορα ξεσπάσματα, λόγων, γέλιου, κινήσεων και ιδιόρρυθμη συμπεριφοράς.

Τά βιολογικά αίτια παίζουν έναν ρόλο, αλλά τόν βασικότερο ρόλο τόν διαδραματίζουν τά ψυχολογικά και τά πνευματικά αίτια. Γιατί, όταν ό άνθρωπος φροντίζει νά έχη έναν καλό ψυχολογικό και πνευματικό κόσμο, τότε μπορεί μέ μεγαλύτερη εύκολία νά αντιμετώπιση τίς ψυχολογικές καταστάσεις, πού προέρχονται ακόμη και από νευρολογικά αίτια, και τίς κακές βιολογικές καταστάσεις.

Πολλοί άνθρωποι φορτώνουν τήν ζωή τους μέ πολλά «μπάζα», κουράζουν υπέρμετρα τό σῶμα τους και μαστιγώνουν θάναυσα τήν ψυχή τους, στηρίζονται αποκλειστικά στην ήδονή και τήν εύδαιμονία, μέ αποτέλεσμα νά καταλήγουν στην θλίψη και τήν κατάθλιψη πού εἶναι ὄντως φοβερές καταστάσεις, χειρότερες από τίς σωματικές ασθένειες.

Μερικοί καλοτυχίζουν τούς ἐπώνυμους ανθρώπους, αὐτούς πού φαίνεται ὅτι χαίρονται τήν ζωή, ἀλλ' ὅμως σέ αὐτές τίς κατηγορίες κυριαρχεῖ ἡ νόσος τῆς ἐποχῆς μας, ἡ κατάθλιψη, ἡ ὁποία, ὅπως φαίνεται, μπορεί νά χαρακτηρισθῆ και ὡς ἐπώνυμη και καλλιτεχνική ασθένεια!

***

«Δόξα τῷ Θεῷ· χάλια»

Όταν πρόσφατα ρώτησα έναν μοναχό πῶς εἶναι μοῦ ἀπάντησε: «Δόξα τῷ Θεῷ· χάλια». Μοῦ προκάλεσε μεγάλη ἐντύπωση, γιατί συνδυάζει δύο ἀντιθετικές καταστάσεις, τό «χάλια» και τήν δοξολογία, και γέλασα μέ τήν καρδιά μου.

Ξεκινῶ ἀπό τό δεύτερο σκέλος τῆς φράσεως αὐτῆς, «χάλια», πού σημαίνει μιᾶ ἀσχημη κατάσταση.

Στήν ζωή μας ποτέ δέν μπορούμε νά θροῦμε ὅ,τι ἐπιθυ-

μοῦμε. Ὁ ἄνθρωπος δημιουργήθηκε γιὰ μεγάλες πτήσεις καί ἔχει ὑψηλές προδιαγραφές, νά φθάση ἀπό τό κατ' εἰκόνα στό κατ' ὁμοίωση. Ὅταν ἔχη τέτοιες προδιαγραφές, πῶς μπορεῖ νά ἀναπαυθῆ καί νά ἱκανοποιηθῆ ἀπό τίς χαρές πού προσφέρει αὐτός ὁ τόπος τῆς ξενιτειᾶς;

Πέρα ἀπό αὐτήν τήν γενική ἄποψη, στήν ζωή μας υπάρχουν συγκεκριμένες στιγμές κατὰ τίς ὁποῖες τά πράγματα φαίνονται ὅτι βρίσκονται σέ ἀδιέξοδο, ὅλα εἶναι σκοτεινά καί ἀπό πουθενά δέν ὑπάρχει διαφυγή, αἰσθανόμαστε σάν τό ποντίκι μέσα στήν παγίδα. Ὁλος ὁ βίος μας εἶναι μιά παγίδα. Καί ἔτσι καταλαβαίνουμε ὅτι τά πάντα εἶναι «χάλια».

Αὐτές τίς δύσκολες στιγμές ὁ καθένας μας τίς ἀντιμετωπίζει μέ διαφορετικό τρόπο, ἄλλος δημιουργικά καί αἰσιόδοξα, ἄλλος μελαγχολικά καί ἀπελπιστικά. Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ψυχική μας κατάσταση καί τήν πνευματική μας συγκρότηση. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος διαθέτη καλή ψυχική ὑγεία, ἀντιμετωπίζει αὐτήν τήν κατάσταση μέ καλό λογισμό, μέ ἔμπνευση γιὰ προσευχή. Σέ ἄλλον, ὅμως, δημιουργοῦνται ἄσχημοι λογισμοί, πίπτει σέ ἀπελπισία καί ἀπόγνωση.

Ὁ μοναχός αὐτός γνώριζε τήν κατάσταση πού περνοῦσε, ὅτι ἦταν δύσκολη, ἀλλά ταυτόχρονα γνώριζε καί μιά ἄλλη κατάσταση, ὅτι ὁ Θεός διευθύνει τήν ζωή μας, Αὐτός τά ἐπιτρέπει, ὅποτε αἰσθάνθηκε τήν ἀνάγκη νά πῆ τό «δόξα τῷ Θεῷ». Καί αὐτό τοῦ βγῆκε αὐθόρμητα.

«Δόξα τῷ Θεῷ· χάλια».

Χρειάζεται πολὺ μεγάλη πίστη γιὰ νά πῆ κανεὶς αὐτήν τήν φράση. Πρέπει νά ἔχη μεγάλη καρδιά καί νά ἔχη ψυχικά καί πνευματικά ἀποθέματα, κεφάλαια πνευματικῆς ζωῆς. Ὅπως οἱ Τράπεζες πρέπει νά ἔχουν χρηματικά κεφάλαια γιὰ νά μποροῦν νά ἀνταποκρίνονται στίς δανειοδοτήσεις καί τίς ἄλλες ἐργασίες τους, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά διαθέτη

κεφάλαια πνευματικῆς ζωῆς γιά νά ἀντιμετωπίζη τίς δυσκολίες πού θά συναντήση.

Ὅποτε, εὐθυνόμαστε γιά τό κατά πόσο ζητοῦμε καί ἐπιδιώκουμε τήν πνευματική ὠρίμανση, κατά πόσο γεμίζουμε τίς πνευματικές μας μπαταρίες μέ πίστη, ὑπομονή, καρτερία, θάρρος καί ἀποφασιστικότητα. Ἐπίσης, πρέπει νά μάθουμε τήν πνευματική μέθοδο, πού εἶναι ἀπαραίτητη, ὥστε κατά τίς κρίσιμες ὥρες τῆς ζωῆς μας νά μετατρέπουμε τόν κακό λογισμό σέ καλό, τήν σκέψη πού δημιουργεῖ μελαγχολία σέ πίστη στόν Θεό.

Ἔχει μεγάλη σημασία καί ἡ σειρά τῶν δύο φράσεων. Θά μπορούσε νά πῆ «χάλια· δόξα τῷ Θεῷ». Αὐτό, ὅμως, θά ἔδειχνε μιά στενοχώρια καί μελαγχολία, ὅτι αἰσθάνεται ὅτι εἶναι «χάλια», ἀλλά δοξάζει τόν Θεό. Ἐνῶ, ὅπως ἔβαλε τήν σειρά τῶν φράσεων, δείχνει ὅτι δοξάζει τόν Θεό, ἴσως, ἐπειδή εἶναι «χάλια».

Χρειάζεται πολύ μεγάλη δύναμη, πίστη καί θάρρος γιά νά λέμε στήν ζωή μας μέ γέλιο καί ἐνθουσιασμό τό «Δόξα τῷ Θεῷ· χάλια». Μεγαλύτερη, ὅμως, δύναμη χρειάζεται γιά νά ποῦμε «Δόξα τῷ Θεῷ· καλά», παρά τό ὅτι εἶναι «χάλια» ἢ «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν».

***

Τά μυστήρια τοῦ Σύμπαντος

Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ πεδίου τοῦ Χίγκς ἔδωσε τήν ἀφορμή νά γίνουν πολλές ἀναφορές στίς ἐφημερίδες καί τά περιοδικά καί οἱ ἐπιστήμονες νά δώσουν συνεντεύξεις γιά νά ἐκλαϊκεύσουν τίς γνώσεις γιά τόν κόσμον καί τό Σύμπαν.

Μιά τέτοια συνέντευξη ἔδωσε ὁ διακεκριμένος φυσικός καί ἀστρονόμος Διονύσης Σιμόπουλος, Διευθυντής τοῦ Εὐγενιδείου Πλανηταρίου, πού ἔχει λάβει πολλές τιμητικές διακρίσεις.

Θά παρατεθούν τμήματα από τήν συνέντευξη αὐτή γιά τό μυστηριῶδες Σύμπαν.

Ἀναφερόμενος στό Σύμπαν, γιά τήν ἱστορία καί τό ἄγνωστο του, λέγει: «Υἰάρχουν περίπου 100 δισ. ἄστρα στόν γαλαξία μας καί ἔχουμε 100 δισ. γαλαξίες στό Σύμπαν». Συγχρόνως, λέγει: «Σέ δύο δισεκατομμύρια χρόνια ἀπό σήμερα ὁ δικός μας γαλαξίας θά συγκρουσθῆ μέ τόν γαλαξία τῆς Ἄνδρομέδας».

Μετά τήν «Μεγάλη ἔκρηξη» τό Σύμπαν ἐξακολουθεῖ νά διαστελλεται καί γι' αὐτό εἶναι ἀξιοπρόσεκτη μιά πληροφορία: «Κάθε δευτερόλεπτο πού περνάει γεννιοῦνται πάνω στή Γῆ δύο μωρά, ἐνῶ στό Σύμπαν γεννιοῦνται 65.000 ἄστρα». Αὐτό δείχνει τό μεγαλειῶδες τοῦ Σύμπαντος καί ὅτι κατοικοῦμε στήν γῆ, ἕναν μικρότατο πλανήτη, ζοῦμε, δηλαδή, σέ ἕνα ἀσήμαντο μέρος τοῦ Σύμπαντος.

Τό ἐκπληκτικότερο εἶναι ὅτι αὐτά πού βλέπουμε ἀποτελοῦν ἕνα μικρό τμήμα τοῦ Σύμπαντος, τό ὁποῖο ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἄγνωστο γιά τόν ἄνθρωπο. Λέγει: «Όλοι οἱ γαλαξίες καί τά ἄστρα εἶναι ἡ φωτεινή ὕλη πού βλέπουμε, τά 92 χημικά στοιχεῖα πού βρίσκονται ἐλεύθερα στήν φύση. Αὐτά πού βλέπουμε ἀποτελοῦν τό 4% τῶν συστατικῶν τοῦ Σύμπαντος. Ἡ σκοτεινή ὕλη πού δέν ξέρομε τί εἶναι, τό 23%, καί ἡ σκοτεινή ἐνέργεια τό 73%». Δηλαδή, τό μεγαλύτερο τμήμα τοῦ Σύμπαντος εἶναι ἄγνωστο γιά τόν ἄνθρωπο.

Σέ ἐρώτηση πού τοῦ ὑπεβλήθη «τί εἶναι τόσο συναρπαστικό στήν ἱστορία τοῦ Σύμπαντος», ἀπάντησε: «Τό ἄγνωστο καί οἱ φωτογραφίες τοῦ Σύμπαντος πού εἶναι ἔργα τέχνης. Γινόμαστε παιδιά. Ἐπιστρέφουμε στά βασικά ἐρωτήματα: ἀπό ποῦ ἦρθαμε, ποῦ πηγαίνουμε». Ἔχουν διατυπωθῆ διάφορες θεωρίες, ἀλλά, κατὰ τόν Σιμόπουλο, «ἐκεῖνο πού γνωρίζουμε εἶναι ὅτι ὑπάρχει ἐνέργεια ἐκεῖ. Δέν εἶναι τίποτα κενό».

Σέ κάποια στιγμή ἡ δημοσιογράφος (Μαρία Κατσουνάκη) πού πῆρε τήν συνέντευξη τόν ἐρώτησε «ἂν ἔχει ζηλέψει ποτέ ὑλικά ἀγαθά». Καί ἐκεῖνος ἀπάντησε: «Δέν ἔχω ζηλέψει ποτέ ὑλικά ἀγαθά. Ἐξάλλου, στό τέλος, ὅλοι μας θά εἴμαστε ἀστρόσκηνη».

Εἶναι καταπληκτικά ὅσα εἶπε γιά τό ἄγνωστο καί μυστηριῶδες Σύμπαν καί ὅτι παντοῦ ὑπάρχει ἐνέργεια. Ἀλλά τό λυπηρό εἶναι ὅτι ἔχει τήν ἀποψη ὅτι θά γίνουμε «ἀστρόσκηνη».

Αὐτά λένε οἱ ἐπιστήμονες, ἀλλά διαφορετικά ἐκφράζονται οἱ θεόπτες.

Ἦ Προφητάναξ Δαυίδ βλέποντας τόν ἕναστρο οὐρανό καί ὄλο τόν κόσμο κράζει: «Ὡς ἐμεγαλύνθη τά ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (Ψαλμ. 103, 24). Καί ἄλλου λέγει: «Οἱ οὐρανοί διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δέ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τό στερέωμα. Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καί νύξ νυκτί ἀναγγέλλει γινῶσιν» (Ψαλμ. 18, 1-3). Ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ Θεοῦ «ἐπήρθη ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν» (Ψαλμ. 8, 2). Καί ἄλλου: «εἶπατε τῷ Θεῷ· ὡς φοβερά τά ἔργα σου· ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονται σε οἱ ἐχθροί σου» (Ψαλμ. 65, 3).

Ἦ Ὅλα τά δημιούργησε ὁ Θεός «ἐκ μή ὄντος» καί τά συντηρεῖ μέ τήν ἄκτιστη ἐνέργειά Του. Παντοῦ ὑπάρχει ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ὅλα τά πληροῖ ἡ παρουσία Του. Γι' αὐτό ὁ Δαυίδ ψάλλει: «ποῦ πορευθῶ ἀπό τοῦ πνεύματός σου καί ἀπό τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; ἐάν ἀναβῶ εἰς τόν οὐρανόν, σύ ἐκεῖ εἶ, ἐάν καταβῶ εἰς τόν ἄδην, πάρει· ἐάν ἀναλάβοιμι τάς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον καί κατασκηνώσω εἰς τά ἔσχατα τῆς θαλάσσης, καί γάρ ἐκεῖ ἡ χεῖρ σου ὁδηγήσει με, καί καθέξει με ἡ δεξιὰ σου» (Ψαλμ. 138, 7-10).

Ἦ Ἄνθρωπος μπορεῖ νά μή γνωρίση ποτέ ὅλα τά μυστήρια τοῦ Σύμπαντος, μπορεῖ, ὅμως, νά γνωρίση τόν ἄγνωστο Θεό,

τόν δημιουργό καί συντηρητή τοῦ Σύμπαντος καί νά ζήση αἰώ-
νια μαζί Του. Δέν θά γίνῃ «ἀστροσκοπή», ἀλλά, ἂν θέλῃ, μέ
τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ θά γίνῃ θεούμενος, φωτεινό πνευματικό
ἀστέρι.

***

Ἐπικίνδυνη ἐξάρτηση

Κατά καιρούς γίνεται λόγος γιά ἐξάρτηση, ἐξαρτημένους
ἀνθρώπους, ἐξαρτησιογόνες οὐσίες καί πολλά ἄλλα. Ἐξάρ-
τηση, συνήθως, χαρακτηρίζεται «ἡ σχέση κατὰ τὴν ὁποία
κάποιος-κάτι βρίσκεται ὑπὸ τὸν ἔλεγχο ἄλλου» (Γεώργιος
Μπαμπινιώτης). Κατὰ ἄλλον ὄρισμό, ἐξάρτηση εἶναι «ἡ κα-
τάσταση πού χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἔντονη προσήλωση
τοῦ ἀτόμου σέ ἓνα ἀντικείμενο ἢ πρόσωπο, χωρὶς τό ὁποῖο
ἀδυνατεῖ νά λειτουργήσῃ ὁμαλά» (Ἀναστασία Χουντουμά-
δη-Λένα Πατεράκη).

Σύμφωνα μέ τούς ὁρισμούς αὐτούς ἐξαρτημένος ἄνθρωπος
εἶναι ἐκεῖνος πού οὐσιαστικά ὑποδουλώνεται σέ ἀνθρώπους,
σέ ἰδεολογίες, σέ κοινωνικά καί πολιτικά ρεύματα, σέ φαρμα-
κευτικές οὐσίες, σέ φαγητό καί ποτό καί δέν μπορεῖ νά ζήσει
χωρὶς αὐτά. Κυρίως, γίνεται λόγος γιά ἐξάρτηση ἀπὸ οὐσίες,
ὅπως εἶναι τὰ ναρκωτικά, τό ἀλκοόλ, τό κάπνισμα, κλπ.

Τελευταῖα, ἀπὸ τούς εἰδικούς γίνεται λόγος γιά τό ὅτι
προέκυψε ἓνας μεγάλος κίνδυνος πού ἔχει σχέση μέ τὴν
ἐξάρτηση στό Διαδίκτυο. Σέ σχετικό ρεπορτάζ τοῦ Κώ-
στα Ντελέζου γίνεται λόγος γιά τό ὅτι στόν κατάλογο τῶν
ἔθισμῶν καί μάλιστα τῶν ἐπικίνδυνων ἔθισμῶν, συγκατα-
λέγεται καί ὁ ἔθισμός στό Διαδίκτυο, τό λεγόμενο Internet.
Ἔχει διαπιστωθῆ ἀπὸ ἔρευνες ὅτι «ἡ Ἑλλάδα καταλαμβάνει
τὴν πρώτη θέση μεταξύ ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν καί
τῆς Ρωσίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπερβολικὴ χρήση τοῦ Internet,

μέ τό 40,15%, τῶν χρηστῶν νά βρίσκεται πλέον σέ κατά-
σταση ἔθισμού! Τήν ἴδια στιγμή, ὁ ἀντίστοιχος εὐρωπαϊκός
μέσος ὅρος εἶναι μόλις 7%».

Σημειώνεται δέ ὅτι «οἱ Ἕλληνες χρήστες δέν ἔχουν βρεῖ
ἀκόμη τόν τρόπο νά ἀξιοποιήσουν ἀποκλειστικά καί πρὸς
ὄφελός τους αὐτό τό ἐργαλεῖο».

Τά συμπεράσματα αὐτῆς τῆς ἐξάρτησης στό Διαδίκτυο,
ἀπό τήν ὑπερβολική χρήση του, εἶναι τά ἑξῆς:

«Οἱ ἔθισμένοι ἐξιδανικεύουν τό Διαδίκτυο καί νιώθουν ὅτι
ὁ κόσμος εἶναι πληκτικός καί κενός χωρίς αὐτό.

Περνοῦν τήν περισσότερη ὥρα τῆς ἡμέρας στό Ἴντερνετ ἢ
σκέφτονται τήν στιγμή πού θά πλοηγηθοῦν καί πάλι.

Ὅταν διακόπτεται ἡ σύνδεσή τους, θυμώνουν καί γίνον-
ται νευρικοί καί εὐερέθιστοι.

Χάνουν τήν αἴσθηση τοῦ πραγματικοῦ χρόνου μέ ἀποτέλε-
σμα νά παραμένουν σέ σύνδεση περισσότερο ἀπό ὅ,τι ἀρχικά
σχεδίαζαν.

Ἐνα ἐπίσης σημαντικό χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι οἱ ἔθι-
σμένοι δέν ἀντιλαμβάνονται τήν ὅλη τους ἀποδιοργάνωση
καί τίς συνέπειες τῆς προβληματικῆς χρήσης σέ ψυχολογικό,
κοινωνικό ἐπίπεδο, καθῶς καί στήν ἐπίδοσή τους στίς scho-
λικές καί μαθησιακές δραστηριότητες. Ἔτσι συνεχίζουν τήν
ἐνασχόληση στόν ἴδιο βαθμό μέχρι κάποιος ἄλλος τοῦ στενοῦ
περιβάλλοντός τους κινητοποιηθεῖ γι' αὐτούς».

Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἕναν τρόπο, μεταξύ τῶν ἄλλων, νά κάνη
τόν ἄνθρωπο νά εἶναι ἐλεύθερος ἀπό ποικίλες, ὑλικές καί ψυ-
χολογικές, ἐξαρτήσεις, δηλαδή ἔχει τόν εὐλογημένο θεσμό τῆς
νηστείας. Μέ τήν νηστεία μαθαίνουμε νά κάνουμε καλή χρή-
ση τῶν τροφῶν καί τῶν ποτῶν, πού εἶναι κατάλληλες γιά τήν
ύγεια τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν λαμβάνονται σέ κανονική ποσότη-
τα, εἶναι, ὅμως, καταστροφικές ὅταν λαμβάνονται σέ ὑπερβο-

λικές ποσότητες.

Έτσι, μέ τήν νηστεία πού ἔχει καθιερώσει ἡ Ἐκκλησία ἀφ' ἑνός μέν ἀποφεύγουμε τίς ἐξαρτήσεις σέ τρόφιμα καί ποτά καί εἶμαστε ἐλεύθεροι, ἀφ' ἑτέρου δέ κάνουμε ὑπακοή στήν Ἐκκλησία, διορθώνουμε τά λάθη πού ἔκαναν οἱ Προπάτορές μας -Ἀδάμ καί Εὐά- καί ἔφαγαν ἀπό τό δένδρο πού εἶχε ἀπαγορεύσει ὁ Θεός, καί πορευόμαστε πρὸς τόν Θεό.

Καιρός, λοιπόν, τώρα εἶναι νά συμπεριληφθῆ καί τό Διαδίκτυο στήν προοπτική τῆς νηστείας, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὑπερβολική χρήση τοῦ Διαδικτύου, ἐκτός ἀπό τήν ἐξάρτηση δημιουργεῖ πολλούς πειρασμούς ἢ ἀποσπᾶ πολύτιμο χρόνο ἀφιερώσεώς μας στήν χριστιανική μελέτη, τήν προσευχή, κλπ. Ἀπαιτεῖται, λοιπόν, νηστεία καί τοῦ Διαδικτύου.